

رهه‌نده‌گانی سەردانی نیچیرشان بارزانی بۆ بەغدا

22-11-2022

نووسەرەگان

زریان روژەهەلاتی

کورتە : لەکاتی‌دا هێشتا مانگی‌ک بەسەر پێکهێنانی حکومەتی نوێی عێراق تێنەپوو، ئاساییه که سەردانه‌که‌ی نیچیرشان بارزانی سەرۆکی هەریمی کوردستان بۆ بەغدا بۆ دووباره‌کردنه‌وه‌ی پالپشتیه‌که‌ی بۆ سەرۆکوه‌زیرانی نوێ بێت، که ره‌نگه‌ خۆی ده‌وریکی کارای گێرابێت له هاتنه‌سه‌رکاری

له کاتیگدا هیشتا مانگینگ به‌سەر پیکهینانی حکومتی نوینی عیراقددا تینه‌په‌پوه، ئاساییه که سهردانه‌کهی نیچیرشان بارزانی، سهرۆکی ههریمی کوردستان بۆ به‌غدا بۆ دووباره‌کردنه‌وهی پالپشتیه‌کهی بۆ سهرۆکوه‌زیرانی نوچ بیت، که ره‌نگه‌ خۆی ده‌ورپکی کارای گیزابیت له هانته‌سهرکاری، ئه‌ویش له‌رپه‌گی هاندانی پارتیه‌کهی بۆ ریکه‌وتن له‌گه‌ل چوارچۆیه‌ی هاونا‌هه‌نگی سه‌باره‌ت به‌ پیکهینانی حکومت. بچگه له پرسه‌کانی په‌یوه‌ندییه‌کانی ههردوولا، هه‌نووکه‌بیترین رووداوینگ که ده‌توانیت ره‌نگ به‌ دانوستاندن و دیداره‌کانی بارزانی بدات له به‌غدا، ئه‌و ته‌گه‌ره‌ ئه‌منیانه‌یه‌ن که به‌و دواییانه به‌هۆی ههریشه به‌رده‌وامه‌کانی ئیران بۆ قوولایی ناوچه‌کانی ههریمی کوردستان، له‌پاش خۆپیشاندانه نیوخۆپیه‌کانی ئه‌و ولاته دروستبووه.

سهردانه‌کهی نیچیرشان بارزانی و ههریشه‌کانی ئیران

به‌پیی ئه‌و زانیاریانه‌ی که له‌به‌رده‌ستدان، گه‌ره‌نتیه‌کی نافهرمی هه‌یه بۆئوه‌ی لانیکه‌م تا ماوه‌ی سالیگ گرووپه‌ چه‌کدارییه‌ شیعییه‌کان ههریشه نه‌که‌نه سهر هه‌ولیر، هه‌لبه‌ت هیشتا دیار نییه که به‌ هه‌بوونی که‌تاییی حیزبوللا له‌ ده‌ره‌وه‌ی حکومت، سوودانی چه‌نده سهرکه‌وتوو ده‌بیت له‌ پاراستنی هه‌ولیر له‌ ههریشه‌ی درۆن و مووشه‌ک له‌ ناوخۆی عیراقه‌وه، به‌لام ئیستا پرسه‌ی سهره‌کی ئه‌وانه‌یه که له‌ ئیران و تورکیاوه ده‌گه‌رینه ههریمی کوردستان. تورکیاش سنوره‌کانی ههریمی کوردستان بۆ دوومان ده‌کات، به‌لام راده‌ی کاریگه‌ریی ئه‌وانه له‌سهر سه‌قامگیریی هه‌ولیر که‌متره له‌وانه‌ی که ئیران راسته‌وخۆ به‌نیو شاره‌کانیه‌وه ده‌نیت. له‌ ماوه‌ی که‌متر له‌ 10 رۆژی رابردوودا ئیران سن جار ههریشه کردووته سهر خاکی ههریمی کوردستان، ئه‌وه‌ش پاش ئه‌وه‌ی له‌ 28 سیپته‌مه‌به‌ری ئه‌مسالدا ههریشه فراوانتری کردبوو.

حکومه‌تی ئیران سه‌باره‌ت به‌ خۆپیشاندانه‌کانی ژینا که له‌و رۆژانه‌ی دواییدا له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان فراوانتر و جه‌ماوه‌ریتر بووه، هه‌م له‌ ناوخۆ رووی له‌ تووندوتیژییه‌کی زیاتر کردوو، هه‌م له‌ سیاسه‌تی ده‌ره‌وه‌یشیدا گه‌رێیه‌کانی زیاتر کردوو. له‌ سنوره‌کانی ئه‌رمینیا و ئازهربايجان مانۆرپکی سه‌ربازی کرد و گه‌رێیه‌کانی له‌گه‌ل ئیله‌ام عه‌لییف بردووته ئاستیکی به‌رتر. به‌ هه‌مان شیوه‌ چه‌ند جاریک به‌رپرسیانی ئیران هه‌په‌شه‌یان له‌ سعودییه و ولاتانی دیکه، به‌تایبه‌تی به‌ریتانیاش، کردوو. هه‌ر له‌و چوارچۆیه‌یه‌شدا مانه‌وه‌ی پارتیه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستانیان کردووته پاساوی شه‌پۆلیکی ههریشه ئاسمانی بۆ سهر ههریمی کوردستان که بۆ نزیکه‌ی سن ده‌یه ده‌روات له‌گه‌ل مانه‌وه‌ی ئه‌وان له‌ ههریمی کوردستان هه‌لی کردبوو.

سهردانه‌که‌ی بارزانی بۆ به‌غدا هاوکاتیش بوو له‌گه‌ل به‌رپاریکی په‌رله‌مانی عیراق بۆ گه‌توگۆکردن له‌سهر پێشیلکارییه‌کانی سهره‌وه‌ری و، هاوته‌ریبه له‌گه‌ل هاوارییه‌کی کوردستانی بۆ چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و پرسه. له‌ سهرده‌می کابینه‌که‌ی عادل عه‌بدولمه‌هدیه‌یه‌وه پرسه‌ی مانه‌وه‌ی هه‌زه کوردیه‌یه‌کانی پارچه‌کانی دیکه‌ی له‌ ههریمی کوردستان له‌ رۆژه‌قی حکومتی عیراقدايه و محه‌مه‌د شیاع سوودانییش له‌ ماوه‌ی که‌متر له‌ یه‌ک مانگدا لانیکه‌م سن جار باسی ئه‌وه‌ی کردوو که "نابیت ولاته‌که‌مان ببیته سه‌رچاوه‌یه‌ک بۆ هه‌په‌شه‌کردن له‌ ولاتانی دیکه و ناشبیت هیچ ولاتیکیش سهره‌وه‌ریمان پێشیل بکات." دیاره وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی عیراقیش به‌ هه‌مان شیوه‌ قسه‌ ده‌کات و و زیاتر رسته‌ی "نابیت له‌ خاکی عیراقه‌وه هه‌په‌شه له‌ ولاتانی دراوسن بکریت" پێش ده‌خه‌ن. ئه‌مه‌ش ده‌توانیت گوزارشتیک بیت له‌وه‌ی که به‌ له‌ونیک، لانیکه‌م به‌شیک له‌ پاساوه‌کانی ئیران قبوول ده‌که‌ن، هه‌رچه‌ند دیدگایه‌کی جیاوازتر له‌ ههریمی کوردستان هه‌یه. بۆ زیاتر له‌ سن ده‌یه ده‌روات که هه‌زه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان شه‌ری چه‌کدارییان درۆی ئیران راگرتوو و سهرۆکی ههریمی کوردستانییش رایگه‌یاندوو که

"هیچ بیانویه‌ک بۆ مووشه‌که‌بارانکردن و ناردنی درۆن بۆ ههریمی کوردستان نابینن."

نیچیرشان بارزانی، سهرۆکی ههریمی کوردستان

ئه‌مه‌ش به‌ دیوێگدا ره‌تکردنه‌وه‌ی ئه‌و پاساوانه‌یه که ئیران بۆ ره‌واپیدان به‌ ههریشه‌کانی خۆی به‌کاریده‌هینیت. به‌ ئه‌گه‌ری زۆر، بارزانی هه‌ولده‌دات له‌گه‌ل سه‌رانی به‌غدا خالیگ بدۆزیته‌وه بۆ چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و پرسه که ده‌توانیت هه‌م ئاسایشی هه‌ولیر بخاته مه‌ترسی، هه‌م کاریگه‌رییه‌کی نه‌رینیی له‌سهر باروودۆخی ئابووری و سه‌قامگیریی ههریمی کوردستانییش دابنیت.

دیوی دووهمی سەردانەکی نیچیرفان بارزانی

بێجگە لە سەردانیکی پرۆتۆکۆلی بەبۆنەی دەستبەکاربوونی کابینەکی سوودانی، لەوانەیە لە هەنگاوی یەکەمدا سەردانەکی بارزانی پەيوەندی بە یەکلەکردنەوەی ئەو پۆستانە کورد لە حکومەتەو هەبێت کە وەک ئەنجامی ناکۆکییەکانی پارتی و یەكێتی، تاوەکو ئیستا پرنه‌کراوەتەو. خالی دووهم لەوانەیه بۆ بەدواداچوون بێت بۆ ئەو گەفت و بەلێنەکانی کە بەر لە پێکھێنانی حکومەت بە کورد دراوون. لێدوانی بەرپرسانی کورد وای پێشاندەدات کە ئەوان گەشبین بەوەی سوودانی بەلێنەکانی بباتەسەر. هەلبەت کەمتر لە یەک هەفتە دیکە، یەکەم تاقیکردنەوەی حکومەتەکی سوودانی دەبێت سەبارەت بەو گەفتانەکانی کە بە کوردی داوون. بەگۆڕە مادی 15 ی تەوەرە کردەییەکانی کارنامە وەزارییەکی سوودانی بێت، پێویستە لە ماوەی یەک مانگ لەدوای پێکھێنانی حکومەت، لێژنەی بەلای مادی 140 چالاک بکەیت و شایستە داراییەکانی ئەو کەسانەش خەرجبکەیت کە بپارەکانی لێژنەی بەلای جێبەجێکردنی ماددە کە دەیانگرتەو.

هەر بەپێی کارنامە وەزاری بێت، حکومەت تاوەکو دەرکەوتنی یاسای نەوت و گاز کە شەش مانگی بۆ دانراوە، خۆی لادەدا لەوەی کە هیچ رێکارێکی گۆڕکردنی پەيوەندییەکانی هەردوولا بکەیت، بەتایبەت ئەوەی کە پەيوەندی بە کاری کۆمپانیا نەوتییەکانەو هەبێت لە هەرمی کوردستان. بەلام لە هەمان کاتیشدا چاوەکان لەسەر هەلۆیستی حکومەتەکی سوودانین لەسەر ئەو سکالایی کە عێراق لە دادگایەکی نیوئەوڵتی لە فەرەنسا لەسەر تورکیای تۆمار کردوو کە لەوانەیه پەيوەندییەکانی هەولێر و بەغدا ئالۆز بکاتەو.

هەروەها باسەکانی تاییبەت بە بودجەش دەتوانیت بابەتیکی هەنووکەیی بن، چونکە بەپێی کارنامە کە بێت، دەشیت لەگەڵ هەرمی کوردستان هاوئاهەنگی هەبیت بۆ ئامادەکردنی بودجە، ئەگینا بەشیکی زۆری گەفت و بەلێنەکانی سوودانی بۆ لایەنە کوردییەکان ماوەیەکی درێژتری وەک شەش مانگیان بۆ دانراوە تاوەکو دەرەتیکی زیاتر بۆ دانوستاندن هەبێت.

کوۆتایی

هەرچەند سەردانەکی نیچیرفان بارزانی، سەرۆکی هەرمی کوردستان وەک شتیکی ئاسایی بێتە پێش چاو، بەتاییبەتی لەدوای پێکھاتنی کابینە نوێی حکومەت، بەلام ئەم سەردانە لە سیبەری هێرشە ئاسمانییەکانی ئەمدواییە ئێران کرا و ئەوێش، ئاماژە بە پرسیکی گرنگی ئاسایی و سیاسی دەدات کە دەتوانیت رۆژەشی سەرەکی دانوستاندنەکانی لە بەغدا بێت. رەنگە هەرمی کوردستان خواریار بێت بە رێگەی یاساییەکو ئەو پرسە چارەسەر بکەیت کە لەوانەیه ئەگەر سازشی لەسەر بکەیت مەسەلەی مانەوێ هێزە کوردییەکانی پارچەکانی دیکە کوردستانی لەخۆبکەیت کە بەغدا لە سالی 2018 وە دەپەوێت بیخاتە رۆژەش. لەوانەیه رەهەندیکی دیکە سەردانەکی بارزانی، پەيوەندی بە حکومەت و گەفت و بەلێنەکانی سوودانی بە کوردەو هەبێت کە بەتەماپە جێبەجێ بکەیت. هەلبەت بەپێی دۆخی عێراق بێت، ئەستەمە بتوانیت هەموویان بباتەسەر.

رەنگە دانانی ئەجێندای سەردانەکەیشی بەو شیوەی کە زۆربە سەرکردە گرنەکانی چوارچۆیە هاوئاهەنگی ببینیت، لەبەر ئەوە بووبیت کە سەرۆکەزیران لە عێراق ناتوانیت خۆی بە تەنیا هەموو بپارێک جێبەجێ بکات.

[Tweets by RudawR](#)